

SZERELMEK TÁNCA 1965

LÁTOMÁSOK

– profán himnusz –

Vele küzdöttem, soha mással:
valósággal s nem látomással;

maradtam a pucér világnál:
szebb s csúnyább minden látomásnál,

és borzasztóbb és kedvesebb –
a megtestesült képzelet

maga. – Napjaim lopta a
nappallá növő éjszaka;

s hogy ne lehessen soha hűtlen:
írtam verseimet betűtlen,

vagy kértem, vagy oroztam boldog
rímül báránfyelleget, kormot;

röpülő talpam földre vitt,
hogy szívjam testem nedveit

onnan, a hasonlíthatatlan
– mert végtelen s kifogyhatatlan –

talajból; abból, mely fölött
fejnyi magasságban örök-

szép s új – mert egyre szabadabb –
munkáját végzi a gondolat.

Három milliárd koponya
s lencse- s hártya-rácsaira

kapaszkodó szem vad csodát,
téged néz epedőn, világ,

láthatatlan és látható,
nehézverejték-csordító,

kacérka ringyó: sohasem
adod magadat teljesen,

gondoskodsz – akaratlanul
is –, hogy maradjon valami új

(de mégis veled-született)
örökké; hús-vér-képzelt;

tested megunni hát soha
nem tudhatja ember fia.

Bár zsugorodnak sebesen –
csak részeid – magad sosem;

részeidre tágult szemünk
hiteti csalókán velünk,

hogyan azzal, ha nagyobbodunk:
te kisebbedsz. Káprázatunk

– mint sok más bűnünk – megbocsátod,
és csak osztod áldásod-átkod

miránk – – énrám, ki, fiadul,
holtig csak tisztelni tanul

(beléd zárva, szent kaloda) –
s aki már eljutott oda,

hogyan fáj is, vigasztal is az,
hogyan versírás közben magamra hagysz.

VASÖNTŐK

Ugye, borzadsz, ha nézed őket?
Képzeld csak magadat oda!
Szemed a fény, bőröd a hó,
orrod a verejték szaga,
agyad marja a kábulat,

idegeid izzanak,
lebegsz s cammogsz itt egyidőben,
vonz és taszít ez az erő,
gravitációnál erősebb,
és magasságba röpítő:
elűz és fogva tart a hő –

Képzeld csak oda magadat!
Förlőné az öntudat
s az okos, acél akarat
mindezekben, s meglenne benned
az a fölényes biztonság, mely
e pokolbéli munkához kell,
hogy simán s hajszálpontosan
végezz minden mozdulatot,
teremtő légy e legvadabb
teremtésben – istennél is több,
mert: ember –, s maradna-e még
erőd, hogy *örülj* is a végén?
Mit szólsz? Mondd, mit szólsz?

– Hallgatók.

Hát százszor gondold meg magad,
százszor gondold meg, mielőtt
egy szót is leírsz *róluk*; százszor,
mielőtt ünnepled a *hőst*,
aki sav-tömény verítékben
fürdet minden áldott napot –

bontsd ki szívedben – legalább! –
nem-hervadó, tiszta virágod:
a vérvörös alázatot.

ESTE A TÖMBHÁZAKNÁL

Nagy házak kicsi árnyékában
lassúdadon lépdél a láb,
sebesen száll a lélek –
mert a lélek mozgásformája a vágy,
még akkor is, ha tilosba téved,

s önmagát hajkurássza vissza,
hogy hű lehess, mint a nyugtalanság,
s mint a nyugalom, tiszta.

Nagy házak kicsi árnyékában
a gond
fegyelmезetten gondolattá tömörül,
s követ ritmusosan
a lehajló est lombjaiban –
követ valakit,
ki fájón szereti,
s aki mégis örül,
hogy itt lehetett
köztetek, célszerű meszesgödörök,
 tervszerütlen szerelmek,
nagy eszmék árnyékában –
 egy a kicsi emberek közül.

VÉR

Véremmé vörösül a világ,
kering szorgalmas ereimben.
Ezért kell tennem: ne csak értem,
hanem általam is keringjen.

Két évszám között – írtam, ettem,
dühöngtem, mosolyogtam, sírtam.
Lettem volna kérlelhetetlen –
– hagytok-e, élők? – Majd a sírban.

ÜNNEPEK

Legszebben a szerelmesek ünnepelnek:
meztelenül –
tüzes súlytalanságba öltözötten,
mint az úr
meghódítói – –
legszebben a szerelmesek ünnepelnek:
meztelenül.

Szerelmesek szép, meztelen, súlytalan ünnepeit
– ezt az értelmes csodát –,
szerelmesek szép, meztelen, súlytalan ünnepeit
kívánom neked is, világ.

LÁNYOK AZ AUTÓN

Mit tudnak annyit csivitelni?!
Gondtalanul, mint fecskék a villany-
huzalokon:

– Hallotta, szomszédasszony,
Fityeriék összevesztek a tegnapi!
Hej, az a Fityeri!
Hej, az a Fityeriné!

Ugrálnak a szavak,
mint szöcskék magas fűben,
szökdécselnek a szemekben a fények,
kényesen, kecsesen,
és karcsú kacagások
villannak meg a levegőben,
mint sirályok a tenger fölött.

Mit tudnak annyit csivitelni?!
– Örök titok, örök titok:
csak ők tudják, az anyának valók,
kik telecsivitelnek
mosolygó kis lángokkal minden sarkot
s minden gondot születés-szülés-halál között –

Most férfit játszanak:
kezeslábba bújtak,
mennek valahova –
tán árok-ásni, téglát adogatni –
Így, így kell ezt!
Meggaskolni az újszülött ház arcát,
körül-surrogni a téglarakást,
körültáncolni a földhánysásokat
szívárványszín jókedvvel –

Komolyabb ez a játék,
mint a rohamsisakosok öldöklő izzadása,
mert ölni nem vicc, de életet teremteni: ez igen!

Ezt csinálja utánuk valaki!

TAVIRÓZSÁK

Duna-deltai jegyzetek

1

Szépségesen gubancolódnak,
erőlködik, hörög a csónak;
messzire lökte már a partot,
elöl evez az öreg Karpov,
én meg utána a szokatlan,
a verejtékes virradatban; –
– ó, gyönyörű alattomoság!
ó, marasztaló tavorózsák!
szépség s kín – ez a kenyérem?
Rímél rá vérző tenyerem.

2

Nádhegyre szűrva áll a nap,
a fény a mába költözött,
szívárványszínekre hasad
a világ dolgai között.

3

Csuka, koncér, harcsa tátog
csónak alján, a friss nádon,
reménydús konzerv-jelöltek
néma halhangon hörögnek;
vitamin, kalcium, foszfor –:
ez is végzet – -: a dobozból
tányérra kerülő halak
szóttan, szíven szólítanak;
mielőtt megenném őket,
méltányolom szempontjukat.

4

Polja dalolt. Mint ahogy
a virág illatozik.
Dal csiklandott engem is.
De hallgattam. Van ez így.
Három városi fiú
sem ért volna föl vele
evezésben. S a nótában
három izmos költő se.

5

Halszemek a csillagok.
Alvó tavirózsák
téged álmodnak, te szép
gubancos valóság.

SZÁMVETÉS

Ha nem is jól, legalább nem megy rosszul sorom.
Van meleg vacsorám, van asszonyom, fiam, van pohár söröm.
S nem azért, mert *divat*, de én tudom s hiszem, hogy élni jó,
keresni helyünket: kívárni, míg kit-kit elhelyez pályáján a
társadalmi gravitáció
– mint a bolygókat ama másik. –

Néha már szinte seprűszakállú bölcs vagyok:
mindent értő s mindent megértő, nagyon okos s nagyon nyugodt –
de sohasem elégedett, soha, s ez az, ami
torkom bizsergeti legjobb perceimben, kiáltani, kiáltani,
hogy én nem erre szerződtem, Élet elvtárs, családi körre, nem
nyugalomra;
tizennyolc éves csodálatosságom nem ezt, nem amazt – mindent
akart –:

nyugalanságot, mert változást, örökkön-örökké, kívül-belül,
változást *előre*, országnyi, világnyi kint, végigcsinálni hittel, emberül
ezt az ötven-hatvan esztendő műszakot, s szűz lélekkel adni át
váltáskor a helyet,
mint még újabbnak az új, mint holnapnak a ma, megértésnek a
meg nem értés, békének a fegyverek.

Ha nem is jól van, legalább nem megy rosszul sorom.
Van meleg vacsorám, van asszonyom, fiam, van pohár söröm.
Volt, hogy kínlódni kellett; van, hogy kínlódni kell, hogy egyszer
szűnjék a kín.
Voltam én is romantikus, míg tejfölösszájú; s az, hogy napjában
egyszer nem ettem, s háromszor voltam éhes,
injekciózta amúgy sem vérszegény kedvem a verekedéshez –
mert eretnek vagyok, minden áleretnek rühellője – eretnek,
s nemcsak engem, de igazam is szeretik, akik szeretnek –;
s most én is, mint egykor ama Márton testvér: itt állok. – Itt vagyok,
hagyom, hogy izmaim-idegeim harapják a hétköznapok.

Ha nem is jól, legalább nem megy rosszul sorom.
Van meleg vacsorám, van asszonyom, fiam, van pohár söröm.
Nem erre szerződtem?
Nem.

Jobbra szerződünk mindannyian,
csak épp ki kell csikarni a jobbat – magunkban belül, és kívül is –,
mert a boldogság aktív állapot, ez az egy titka van,
a boldogság is társadalmilag determinált – –
Hát higgyük, hogy kezünk nyomán tapintható formát
öltenek a szavak, a szép szavak,
hogy: nyugalanság, változás, fejlődés és megismerés, világ, béke, jövő –
s ha majd szervetlenné válik bennünk az indulat,
s léptünk nyomán a fű kinő is, az is javunkra nő.

ORVOSNŐ

Túsarkú cipőben tipeg
az igazán-nem-túsarkú köveken,
j ó n a p o t o k csapata közepette.
Kíséri hatezer élet,
kísérti hatezer halál –
pehelynyi lelken mázsás felelősség.
Este, a városban
megszik velem egy feketét.
Hatezer gondtól merő seb.
Ülünk szótlánul. Ikrék vagyunk,
hiszen elveink egyidősek.

Fizetni verssel fizetek.
Fájdalmas pénznem – nem is érték
talán – -: csak úgy ér valamit,
ha nem én tukmálom. Ha k é r t é k.

Gondok munkává sűrűsödnek bennem,
s ha tennem kell, hát nem nyugalomért;
s a ma miatt elégedettnek lennem
s elégedetlennek a holnapért.

FOGYTÁN PAPIROM

Fogytán papírom,
ezt a verset hát gépbe írom,
két példányban egyenest.
Fogytán türelmem.
Ős konyha-szellem
leng körül. Már untatni kezd.
Versemből nem lesz sárgarépa,
se kenyér, se tej,
se robogó, se úrrakéta,
se zrí, se dörej.
Agyamba több fér,
mint a rímszótárba,
badar szóért, bölcsért
szomszédba nem megyek.
Én azt akarom,
hogy ha leírom ezt: felhő –
rímeljének rá maguk a fellegek.

FELNŐTTEK

Nyelvünk sós szavakat izzad,
bőrünk alatt versmirigyek.
Végtelen láncban egymásba nyílnak
a fény ajtai: a szemek.

Ha záporrá riad a felhő,
észre se veszi tán, de felnő;
mert földről szállt, és földre ért:
felelős a gyökerekért.

Csak az hazudik, aki hallgat,
az ismer viszketeg nyugalmat,
és kinyomja az igazságot,
akár a mérges pattanást.

Nem a fény vakít: a sötétség,
eggyé születődzik a kétség,
hajnalló ível a reménység,
mint a kakaskukorékolás.

Nyelvünk sós szavakat izzad,
homokká öröljük agyunk,
unokáink gyúrnak belőle
pogácsát, frissen sült Napot.

ÚRHAJÓSOK

Csak hálózásak ugyan, de úrhajóshacukának is beillenék,
s bár viselője héthónapos csupán, a hasonlathoz bőven elég
e kor, e szép kor, melyben a gögicsélés a legillőbb ige –
úrhajós-hálózásokban indul fiam az álmok csillagködeibe.

S itt újra szimbólumokba botlom, mint akármerre, ha elindulok.
Mert szimbolikus minden rügy és minden rakéta, jelképesek a
hernyótalpas traktorok,
a neonhomlokú mozik, melyek láttán az embernek mozi-lakni-kedve
támad,
szimbolikusok az emelőrudak, a nikkelezett gyermekágyak –

minden többet jelent, mint ami; a jelen jövővel vemhes,
s ez ad erőt mindannyiunknak a sietséghez s a türelemhez.

Csak hálózásak ugyan, de úrhajóshacukának is beillenék,
amelyben fiam alszik, a kezeslábás, villámzáras öltözék.

Húsz év múlva talán a Marsról fog lesajnálni engem s a többi
leendő öreget
– mert igazukat ritkán tudják elnézéssel párosítani a csipájuk-nyitó
gyerekek –,
de fő, hogy igazuk volt, van, s lesz.

– Gyerünk tovább, világ, gyerünk
tovább, fiam,

pipáld le apádat, füttyülj rá, aki istene van,
ami nekem sok, neked közel se legyen elég –
és ez lesz életemben a legboldogabb vereség.

NEM ÁLDOK, ÉS NEM ÁTKOZOK

Áldjam, átkozzam az ölelést,
mely negyedszázada
életet adott? – Az okozatnak
hiába a szava

oka ellen vagy oka mellett.
Lám, idő sincs rá semmi:
van elég ügy, melyben alperesnek
vagy fölperesnek kell lenni.

Türelmetlenkedik a tett:
mi másban, ha nem benne
boldogulunk? Nincs oly korán,
mely kicsit későn ne lenne.

Nem áldok, és nem átkozok.
Nem bízhatom a fej
vagy írás-játékra magunkat,
s nem feledhetem el

naponta újuló hitünk
naponta új hittel hinnem:
hogy halálunkat, emberek,
kikerüljük széles ívben.

FÉNNYEL CSOBOGÓ SZOBÁBAN

Fénnyel csobogó szobában:
nem születtem vak vacokban,
nem izzadtam kánikulát,
havat-szelet nem vacogtam;

volt apámnak elég pénze,
hogy a gyermekágyi lázból
visszarángassa anyámat
s engem a félárvaságból;

anyatejhez nem jutottam:
volt istálló, tehén bögött
szolgálatkész-szomorúan
föltápláljon engem-kölyköt;

kegyes volt a kanyaró is,
nyavalyák csak szőrmentében
bántak velem – mit folytassam,
se nem bűn ez, se nem érdem

(akkor kezdődik mindkettő,
ha már az agy s a szem lázad,
s meg tudja különböztetni
puskatustól a széklábat).

Megvacogtam bombák hulltát
(ó, a sohatöbbé-múltat);
udvarunkon víg, vastorkú,
karsú Katyusák tutultak,

ráncigáltam Istent lábtól:
jönne, óvna, félek! Nem jött.
Lettem – muszáj volt, muszáj volt –
hat esztendő fővel felnőtt;

lettem okoska szakácska,
türelmeske, tanítócska,
korán talpra kellett állni,
álldogálok hát azóta,

megszemlélni kívül-belül:
mily világot kaptam készen,
és helyemet – mert van! – benne
csalhatatlan kifürkészmem;

csillagos mennyezet alatt
elég lármás, ahol lakom,
villanyégőm jó napocska,
hat földrésznyi az ablakom;

egymást faló égtájaknak
fogai közt ki nem alhat
– mivel kevesebbre tartja
igazságnál a nyugalmat –;

hogyan tennem kell, s mit kell tennem,
eszem s szívem tudja most már:
azért, hogy emberiséggé
izmosodjék föl az Osztály,

s minél hamarabb vallhassam:
nem egy apa, nem egy nemzet,
nem egy faj, de maga a nem:
emberiség, aki nemzett.

Fénnyel csobogó szobában:
nem élek vaksi vacokban,
állkapcsom kezd fölengedni
– tízezer évig vacogtam –,

gondolataim rakéta-
sebességgel száguldanak,
űrrakétáim gondolat-
sebességgel száguldanak:

kiszállok a végtelenbe,
hogyan megtaláljam magamat.

Este van. Egy nappal ismét
távolabb a múlt, közelebb
a jövő. Májusi este.
Fogjátok meg a kezemet.

HÉTMÉRFÖLDES CSIZMA

Jócskán stilizált világgal:
éles kontúrokkal és
éles fény-árnyékkal kellett
megküzdenem – érdekelték
bölcsek kínjaid, megismerés!
Érdekelték – s fájni kezdtek.
Hát erre nem számítottam.
(Komolyan végződött ez is,
mint minden, amibe könnyű
kaland-kedvvel belefogtam.)
Külön szem kellett minden színre,
külön fül minden neszre-zajra,
és kellett a Kunst der Fuge,
hogy szívemet beiktassa
a világ összefüggéseibe,
s kellett a hétmérföldes-csizma-
hit, kellett a suhanás
kábulata, szédülete,
hogy felrúgjak mindent, ami
– úgy véltem – hét mérfölddel hátra-
maradt, tisztuljon – tűzzel is! –
végre az ember szép világa;
– igen: kellett a lobogós,
mely minden “semmisségen” túlvisz –,
míg – vigyázat, hohó,
hogy meg ne perzseljük magunk is! –
nagygyá nőttem érenyeimben,
hibáimban is nagy vagyok.
Ha lassabban is, mint szeretném,
de csak előre haladok,
s minden fájást muszáj megfájnóm,
ha szívem leég is tövig –
mert ez a föld a szívem földje.
És hát dolgozom, addig is,
amíg lábam beletörik
a negyvenkettes félcipőbe.

MÉG ALIG ALKONYODIK

Meztelen arcú emberek jönnek szembe velem
felhőket hasogat késpenge-szemem

neonok halvány csápjá kinyúl hogy a sötétet összeszedje
egy áttetsző ecset estét rajzol a szürkületre

mint aki aludt s reggelig elfelejtett jární
szívünk régi ritmusát szeretném megtalálni

Ajkad mögött piros szegfű
szemed öblén fehér rózsák
rugdald vérem piros öröm
nyugtasd lelkem fehér jóság.

mint ki nem lát nem hall nem él
csak csókol önfeledten
rám esteledett a nap
magamra esteledtem

Szemem egész nap fényeket cipelt
görnyedezik
bőröm egész nap óvta jonhomat
jól van ez így

Egy láthatatlan küklopsz lehunyja szemét a napot
egy láthatatlan Argosz kinyitja száz szemét
ó csillagok

HEGYEK, FÁK, FÜVEK

My hearts in the Highlands, my heart isn't here
My hearts in the Highlands, a-chasing the deer,
Chasing the wild deer and following the roe,
My hearts in the Highlands, wherever I go.

Burns

Hegyek, fák, fűvek, ágak, harag-zöld, azúr menny, szívem rokonai,
kedvesek, emlékeimben látlak szelíden bólintani,
izmaim emlékeznek ernyedőn, erdők, titokösvények, farkas-szagúak,

lombkunyhók, égboltnyi lombfelhők, csukott szemű lombalagutak,
fürdik, frissül a fáradság itt, ahol a konok csönd üget,
róttam az erdőt, lépéseimből róttam nesz-betűket,
libegő muzsikát, lobogó kedvet mosolyos fák alá,
nap vére hullott, mintha leterített szarvas kínját kiáltaná,
nap vére hullott, elöntött a mindenség-fia-fény-suhogás,
szívemen, mint ághegyen mókus, ült a várakozás,
mint az éjszaka tetején a liliomszirmú csillagok
– pilla mögé bújt szemek, melyekbe a nappali fény belefagyott –,
a várakozás, hogy olvashassam remény-virág-betűiteket,
s belém leheljétek a mindenség erejét, hegyek, fák, füvek.

Hegyek, fák, füvek, erdők, harag-zöld, azúr menny, szívem rokonai,
kedvesek, emlékeimben látlak szelíden bólintani,
szelíden – ti vagytok a jóság –, meghitten – ti vagytok a csönd –,
jobbik felem tibennetek önmagát ismeri föl,
ti vagytok a béke: levegő, hogy lélegezhessék az emberiség,
ti vagytok a fegyver, védekezni, a halál ha újra kísért,
küldtök vakító magasságba, agyunk, szemünk szoktatni a végtelenhez,
a halál mihozzánk miattatok és érettetek türelmes,
ózonlehető tájak, források, ti, erdők csillagai,
titeket hívtalak-hívlak-idézlek vidítani, segíteni,
ha ujjaim begyén kiillan az akarás, szememből fénytelen porba hull a fény,
ti élesztitek újjá, ti, gazdag szívűek, ha haldoklik is, a reményt,
töletek orozzam a szót, a muzsikát, az ész, a szívet,
töletek, mindig töletek, hegyek, erdők, fák, füvek.

Hegyek, fák, füvek, ágak, harag-zöld, azúr menny, szívem rokonai,
titeket hívtalak-hívlak-idézlek vidítani, segíteni,
karcsú sziklák, szép fejűek, felhő-lépők, bátorítók,
szélben dzsiggello bokorgyermekek, gondolkodó, felnőtt fenyők,
táncos patakok, újjáteremtők, mint az asszonyi csók,
szemérmes kis tisztások, pihentető, s mint a szerelem, újjászülő, k,
sűrű örömök szülei, kovácsoljátok bennem az acélpengésű akaratot –
simogató kéz, puha ág, okos elme, akit bármikor szólíthatok,
ki sosem hagy el, ki érvel, meggyőz, s – tanácsalannak – tanácsot ad,
ölelő szerető, ki bánatot öl, nyugalmas öl, ki fiául fogad,
s biztat, hogy szép a harc, szép ez az emberi lét,
üt is, hogy eddzen, izzítja küzdelmem tüzét,
ki hú hozzám, hogy hú maradjak és józan és fegyelmezett –
köszönöm nektek, hegyek és erdők, sziklák és lombok, fák, füvek.

MÁJUSI TALÁLKA

(A hírre, hogy Skóciában Bundeswehrtámaszpont létesül.)

Május van. Mary combján szél pengeti a szoknyát, Mary szoknyáját körülviharozza a zab.

Május van. Találkát adtam Bobnak az egyetem mellett, az óra alatt. Nem késett, pedig nagy útja volt: a pokolból jött egyenest – márpedig jó pár feketemacska-ugrás ide a pokol.

De Bob nem szokott lekésni sem találkáról, sem a világ dolgairól.

Május van.

– Bob, pokolbéli cimborám, üljünk be valahova – sör nélkül a tavasz fabatkát sem ér.

Átvágtunk az építészeti intézet előtt, s balra a második bolygón leltünk egy csárdát.

– Cheerio, Bob.

– Egészségedre, testvér.

Ismeritek Bobot. Egész életében ingyen ajándékozta magát, nem pénzért s nem szűkmarkúan mérte a verset, az igazságot. Pedig sokba került neki. Egy életbe, egy megfizethetetlen életbe.

Sokba került neki a világ, mint minden költőnek, aki úzi ugyanazt a csodaszarvas-álmot, mert reméli az új hazát – még ha a reményen kívül vacsorája nincs is egyéb.

A Felföldön, Bob, a Skót Felföldön még nő a fű, a fa, a virág. Május van, májusban zizeg a zab.

Ki tudja meddig? Míg meg nem örül a fű, a fa, a virág, meg nem örül a zab,

meg nem örül a Firth of Forth vize, meg nem örülnek Edinburgh kövei,

meg nem örül az emberi hús, máj, tüdő, míg meg nem örülnek a részek, s föl nem lázadnak az egész ellen.

És lesz gyökér és klorofil, de nem lesz fű,

és lesz törzs, kéreg, ág, de fa nem lesz,

és lesz szár, szírom, bibe, de nem lesz virág,

lesz hidrogén, lesz oxigén, de víz nem lesz,

lesznek kövek, utcák, tornyok, de nem lesz Edinburgh,

lesz máj, tüdő, vese, de nem lesz ember –

a rátarti sziklák is útnak indulnak a mély semmi felé,

a zabföld útnak indul a magas semmi felé,

s helyén agresszív elektronok zsidonganak –
és megfullad a levegő,
és atomjaira bontja az agyat a radioaktív emlékezés,
s oly céltalanná válik minden, mint a részek élete, ha nem tudnak
egésszé egyesülni.

Bocsáss meg Bob, egy kissé hosszúra nyúlt a szöveg. Mert
a Felföldet én is szeretem.
Szeretem a zabtengert, a sziklákat, fákat, szeretek moziba járni,
ölelni, néha írni – tudod.
Dühöngeni is szoktam, mert manapság sem megy anélkül,
s van, hogy szívesen fonnék szavakból akasztókötelet – mint
most is. – Segíts nekem,
mert ez csakugyan az utolsó alkalom, Bob, szükségünk van minden
energiára, amit elraktároztunk tízezer év alatt,
szükségünk van minden fájdalomra, ami sújtott tízezer év alatt,
mert erőt ad,
szükségünk van minden örömrre, ami perzselt tízezer év alatt,
mert erőt ad,
szükségünk van minden szép szóra, ami elhangzott tízezer év alatt,
hogy megfadjuk belőlük azt a kötelet, Bob,
azt az utolsó kötelet.

Május van. Zizeg a zab, körülviharozza Mary szoknyáját, zizeg a zab,
sóhajt a zabföld, szerelem puha ágya, szerelmeid puha
ágya, Bob.

Körülcsokolják a sugárzó anyagnál aktívabb szerelmet szöke kis
csillagok.

Egy zabföld, egy lány, egy legény –
s kész a program, az igazi, a kozmikus méretű –
végre talán mégiscsak felnősz,

világ, szép világ, keserű világ.

Erre iszunk!

– Egészségedre, testvér.

– Cheerio, Bob Burns.

1946

Háború már, béke még nem –
baktat a vonat az éjben,
ülök benne, suttyó gyerek,
ki ébren sincs, s nem szendereg,
pőfögünk a válaszúton,
ott a székely körvasúton.

Javították a vonalat,
bandukolt hát csak a vonat,
reparálták az éjszakát,
az álom is cammogott hát.

Baktat a vonat az éjben,
énekelnek a fülkében,
dalolják orosz katonák:
– Virágzanak az almafák...
Adtak szódavizet inni,
mertem inni, mertem hinni:
rügyet fakaszt a nagyvilág.
O, nagyvilág, kicsi világ!
Szép köszöntyű, ékes násfa,
ember nélkül örök árva,
te hajszálon függő csüngő –
várj, míg az ember hozzád nő!

Baktat a vonat az éjben,
magam ülök békességben,
most szerelmes háborúim
után hozzád, hozzád bújni,
hús-vér virág, bújj hát mellém,
szunnyadhassak béke mellén, –
éppen, mint akkor hajnal tájt
az elcsituló katonák,
akik évek éjjelén át
illetztgették, olajozták
a csikorgó egek sarkát. –
Hajnal volt már, szép s kegyetlen,
akárcsak a fiatalság.

ÉJFÉL UTÁN

1

E vacak testnek hol ura, hol rabja,
víg avagy csüggedt egy-egy pillanatra,
órára, napra, éjre –: megnyugodnom
tebened add meg; s aludnom, aludnom,
rímeiktől káprázó szemem lehunynom,
szűrős életem kissé félbehagynom; –
fogadj be –: ne szégyelljem, hogy kívánlak;
csókolj vissza –: hogy ne szennyét az ágynak,
de tisztaságát tudjuk mind a ketten,
oly egyszerűn és észrevehetetlen,
mint méhet a virág. Hogy megszülessek,
ura én, rabja én e gyatra testnek.

2

Az álmatlanság nemcsak álmodozni:
átkozódni is megtanít.
Szedem álmodozások-átkok
serkentő-nyugtató porait,
míg csak a kakasszó nem hallszik.
Hogy szeressem a világot, ha alszik?

3

Fáradhatatlan szerelem
jeleit adja szüntelen:

tücsök cirpel. – Be messze estem
e muzsikától Bukarestben!

Onnan ezt vágyom – innen mását:
a trolibuszok surrogását.

4

Az alvás elkerül, az álmok
kerülgetnek –: kigondolt-szépen
nyújtom át a hajnali napnak
hatvan kilom s huszonhat évem.

Élőket virrasztok, hogy értsem
a nyitott szemmel fogadott
(mit is ér másként?) holnapot.

5

Álmatlanság. Ó, keserű,
minden szellem rossz szelleme!
S mert tehetetlenség ez is,
hát én kibabrálok vele:
rovom a lapokat tele.

6

Nem vagyok önző: jólesik,
hogy alusztok – hisz így kell venni:
nem pihennétek igazán,
ha nem örülne neki senki.

Batiz, 1964. aug. 17.

VISZONYLAG

boldog lehetek,
hogy törődhetem veletek,
mert magammal is így törődöm;
viszonylag sokat tehetek,
ha föl ismerem benneteket
mindazt, mi jó s mi rossz e földön;
viszonylag csak hasznomra van,
ha benneteket nézem magam,
megtudni: mért és hogyan élek;
viszonylag biztos igazam
innen orzom minduntalan –:
a világ léptéke a lélek;
viszonylag jól dolgozhatom,
míg példátokból tudhatom:
a lélek léptéke a munka;
viszonylag ékes szavakon
csak így, csak így indíthatom
önmagamat felétek útra; –

viszonylag boldog lehetek
s elégedett: hogy *tehetek*,
hogy eme gyönyörű kínomnak
élhetek, s hogy tiértetek
láthatok én és érthetek
s ti érettem –: mert így lehet
elejét vennem az iszonynak,
hogy boldog lehessenek viszonylag.

HA NEM VAGY ITT

Vagy a levegő, amelyet beszívok,
a táplálék, amelyet visz a vér,
a látásom vagy – tán meg is lepődném,
ha tenezemeddel rám tekintenél –;
vagy, észrevétlen, mint ahogy a kéz,
a szív, az agy, a gondolat, akármilyen,
életem része, melyet bármikor
keresetlen is meg tudok találni; –
s mint a bonyolult óramű, ha elvész
egy alkatrésze, s tiktakja kihagy,
olyan lennék nélküled; és csak akkor,
csak akkor tudnám igazán: ki vagy.

SZERELMEK TÁNCA

hazafelé menet szeretnél ilyen otthoni meleget
mint a mai éjszakáé
egybefonódott testek melege
szem melege
lásd így kellene tudnunk megérteni ahogy ölelni tudunk
mert több vagyunk mint a megkívánás
pördül a szél
táncol a szél
vijjog a szél
ne félj
ne félj
ölelésem boldog erőit tebenned tovább álmodom
tebenned tovább érlelem

nem suhanhat el nyomtalanul fejünk fölött az értelem
szerelmes tüzek táncán
ujjong az ég
mint elmentél megláttalak egészen

búcsúzó zsebkendőjük lengetik künn a hópihék

RAGYOGJ

Elaludtak a fák
a levelek libegnek
az álmok tudnak várni
az álmok nem sietnek

tudjál álmokra várni
ahogy ők tudnak várni rád
az éber
csak így nem csalja meg magát

A levelek fölött
álmodó fények úsznak
az álmok fölragyognak
a fények elalusznak

aludj fényekkel együtt
ragyogj álmokkal együtt

HARAGBAN

Ráztál is, mint csörgőt a gyermek,
óvtál is, mint anya fiát;
bűn volt az is, ha megölellek,
s bűn volt távolról nézni rád;
táncoltam én is és te is,
sírtál értem s miattad is,
szemünkben zöldellt a harag,
míg egyszer rajtakaptalak,

hogy szeretsz; s én is tettenérten
pirultam el. Azóta értem,
hogy kettőnk kölcsönös dühe
nem fog elmúlni sohase.

REGGEL

Rimánkodik a vízcsap,
hogy tiszta testét nyisd meg,
s hagyd libegni a víz
átlátszó szirmai,

kezeden lesuhanni,
ujjaidon táncolni,
gyöngyös melledre hullni,

s belehalni a szomjas,
szelíd törülközőbe.

ÁLMOMBAN

Álmomban mentünk az utcán,
kicsike voltál: kislány,

a vállamig sem értél,
fejbúbig megértettél.

Kezem válladra tettem,
hangtalanul csevegtem,

ugyanúgy válaszoltál,
elváltunk a saroknál.

Álmomban mentünk együtt,
hangtalanul csevegtünk,

befordultál a sarkon,
pedig én nem akartam,

s mert az egyedülletet
nem bírom ki, csak ébren,

fölríadtam. És féltem.

MÉG EGYSZER

Álmomban mentünk az utcán,
kicsike voltál: kislány,

éneklő nikkelpénzért
ballagtunk ásványvízért,

de megharagudtál rám,
pedig én nem akartam,

s muszáj volt fölébredni.
És nem tudlak feledni.

PÉNELOPÉ

Várlak, mert tudom: visszajössz;
visszajössz, mert tudod, hogy várlak.

Tökéletes kör: te meg én,
és tökéletes logika.

A tükör is csak akkor él,
ha van kit tükröznie. Egymás
tetteinek oka vagyunk,
oka és célja – te tudod.
Athéné óvjon. Óvd magad.

SZEMEDBŐL

Szerettem volna, ha hozzám bújsz,
szép szóval szíven simogatsz –:
ne törjünk egymásra – már úgyis
ránk tört ez ideges tavasz;

az első ibolyák s az első
ibolyántúli sugarak
járatják bennünk a rügyedező,
újratavaszodó tudat

s remény s rettenet örök táncát
– kín a szülés s a születés –;
fagy-ütte, tetszhalott kívánság
után a beteljesülés

ne vég legyen –: kezdet, új vágyé,
küzdelemé, tovább, tovább,
hogy önmaga elől világgá
ne bujdos hasson a világ – –

bújj hozzám, honomul, honodhoz,
ölelj, biztass – csíráta a rög –:
szemedből vetítsem világgá
a megszelídített jövőt.

KIS, SZERELMES HIMNUSZOK

Júlia, két szemem,
olthatatlan szemem
(Balassi)

I

Topog a tél, topogok
sűrű csillagok alatt.
Világ havát olvasztottam
huszonnégy óra alatt.

Világ hava, hóvilág,
tűzzel reád tapodok,
s kacagok és zokogok,
mint egy taknyos kisdíák.

Az ég lassan elborul,
súlyosan alszik a kék.
Ugye, nem lesz háború?
Ugye, foglak látni még?

II

Utállak, mert nincs percnyi nyugtom,
fájok már, fájok izzani.
Cipellek remegő inakkal:
oly súlyos vagy, ha nem vagy itt.

Mondd, mért vagyok oly tehetetlen?
Mondd, mért vacogok nélküled?
Adj csöpp nyugalmat annak, aki
nyugtalanúságra született.

III

Ajkad megétet, szemed éget –
“Jaj, mindig égek, soha el nem égek” –
dalolta egykor valaki.

Semmivé asztam ily sok élet
hevében; – megesz éhem – (éhed?)
– már szégyellem megvallani.

IV

Ágyúznak, halld, dörög a holnap.
Nincs szava szívnek, szíve szónak.
Ágyúznak – félek, szégyentelenül,
s a szerelem, jaj, reám merevül.

Éber vagyok, mert álmodhatnék.
Vagyok, ameddig – meddig? – vagy még.

V

Féltelek: összetör a szél,
süketté zörget a zaj.
Jaj, félelmesül a világ,
vaduló viharaival!

Roskadok felnőtt életem
tudatosult súlya alatt.
Cipellek, egyre nehezebb,
amíg végül belőlem is
csak ez a szerelem marad.

VI

Súlyosakat álmodom ébren.
Füldözöm a lét vérében,
előnt, izzít, kimar, beföd –
így leszek mind sebezhetőbb.

VII

Ízlellek, mint gyermek a szót.
Szavak, ezüst szavak!
Fényetekből, csengésekből
csak ez a dadogás maradt.

Ízlellek, mint a nyelv a szót,
talp a járást, szem a fényt,
újszülöttként kínlódom
újszülött világoméért.

VIII

Megtörtetett lélekkel
versenyt nyívok, nyüszíték
kiebrudalt ebekkel.

Megtörtetett lélekkel,
akárhogy is: lennem kell,
meghalnék – szeretnem kell.

IX

Aş muri – moartea nu vine
Ş-aş, trăi şi n-am cu cine
(Népdal)

Vonaton hallottam ezt a dalt,
dalolta valaki, nagyon egyedül volt,
s most jutott eszembe, most mikor szeretlek,
és olyan egyedül maradtam,
könyörgök a világnak, hogy ne bántson,
fázom minden léptedért, riadtan
vacogok minden vacogásodért,
aj, aj, aj, viola, viola, viola,
halálnak halálába hullj az életemért!

Röhögnöm kell magamon,
úgy sunyítok előtted, miattad, úz a hívásod is.
Te vagy minden vagyonom –
súlyos adót fizetek. Segíts!
Segíts egy kicsikét – erre születünk:
segíteni, ahol lehet.
Kenyeredre kened, megvacsorázod
legmézebb éveimet –
engem már semmi se véd –
aj, aj, aj, viola, viola, viola,
életed éleszd életemért!

(Jaj, életre ítélték engem,
mért nem segítsz életté lennem,
hogy ne halhassunk meg soha,
aj, aj, aj, viola, viola, viola.)

X

Nem negyedszázad: évezredek súlya nyom,
felnöttem, hátamra nőtt a világ –
ezért tudok nagyon szeretni
ilyen nevetnivaló fiatalon.

XI

Virágvállú, hogy bírod
cipelni a súlyt?
Fájdalom és szerelem
iker-átka sújt.

Arcod színét szívja szív,
megsápadt szemed
könnyé töri – titkolod? –
a rettenetet.

Öledben alvó jövő –
ó, sűrű titok.
Láncold hozzám – foglyodul –:
megszabadítod.

XII

Falogatom napjaim,
így, köröm közül,
mint ki el sem kárhozik,
nem is üdvözül.

Falogatom napjaim
– álomban? imetten? –
egy hét alatt, istenem,
hogy megöregedtem.

XIII

Üres lettem: megteltem fájdalommal,
vadul birkóznom kell a nyugalommal;
kit vállalok? – Már nem tudom: – ki vállal?
Kéért szálljak pörbe a halállal?
Ki száll érettem pörbe a halállal?

XIV

Ideges, sovány, lángnyi kicsikém,
hálni jár beléd a nyugalom.
Minden riadásod, lángnyi kicsikém,
remegve riadom.

Félek tőled, lángnyi kicsikém –
mért gyávít téged ez a félelem?
Halhatatlanul – lángnyi kicsikém
fájó örökségünk a szerelem.

XV

Az ember tárgyilagos is lehet:
asszony, gyerek, asszony, gyerek.

Nem távolít, nem hoz közelebb.
Fáj a szívem – fáj a szíved?

Ma éjjel engem virraszt a világ,
értem töpreng, értem kiált,

mint érted én. Az éj ellobog.
Kezdheljük, szívem, a holnapot.

XVI

Reám várnak, akik remélnek.
Éledeznek, akik nem élnek.
Halak tátognak: szeressem őket.
Jövőt szerkesztek csecsemőknek.
Énnekem tanul a világ
nagyszerű dialektikát.
A törvények vállamra szállnak.
Emberré lesz a lelkes állat.
Növényi sejtek fényem esdik.
Látod, akad munkám napestig.
A Rend vagyunk mi, ugye, kedves.
Fáradni jó: hogy megpihentess.

XVII

Síppal-dobbal-nádihegedűvel,
irányzékolt szemmel, ózonos tüdővel,
szerelem-vadászni, nem léppel, nem loppal:
nádihegedűvel-síppal-dobbal.

XVIII

Kancsalítva a bánat
orozkodik utánad,
orvul támad, ha támad,
kupán kólint a bánat.

XIX

A hegyek, akik küldtek,
megtanítottak: szeressem a friss levegőt,
fejem fölött a magasságot;
vigyáznom kell a világra,
hogy bajod ne essék,
s hogy el ne feledjék szemünket a színek
s a polifóniát a sárgarigók.

XX

A gépek is várják, hogy megsimogassam őket,
bőgő motorok kezemtől szelídülnek,
szerelmesek a jövőmbe,
óvnom kell őket nevetetlen felnőttektől,
s ha olykor belefáradok,
segítenek átrepülnöm húsz évet,
s pihenni egy kicsit és visszajönni.

XXI

Mert egyre inkább bennem vagy:
mindjobban fáj, ha nem vagy itt.
Félszív, félszem, félszó – a fájás
egész csak, s a félsz, hogy a világ
nélkülem vidít-szomorít.

XXII

Fekszem kórházi ágyon,
és nem tudom, miért –
hisz nem feküdni vágyom – –
hegyek háta lehajlik:
lépjek rá, lépünk, szívem –
segíts, kerül az álom,
segíts, reám hajnallik,
segíts, sürgesd a fényt,
hiszen fényedre vágyom,
és nem tudom, miért
fekszem kórházi ágyon.

XXIII

Mondjak neked újat magadról?
Tudod, hogy tisztelnek a lelkes kövek?
Tudod, hogy a Nap a szíved?
Tudod, hogy Nap nélkül nincs élet?
Hogy a sötétség rettenet,
és nem él, aki retteg?
Mondjak újat rólad?
Szeretlek.

XXIV

Álmom mások alusszák,
mások álmát virrasztom,
vigyázok, hogy a hajnal
senkit meg ne riasszon.

Vállalja gyöngé vállad,
amit vállam elvállal?
Nem szabad szövetkeznünk
halál ellen – halállal.

BACH

Ó, háborgó őselem!
Bizalmatlan vizeken –
sejtve s híve a csodát
– bár nem téged, Újvilág,
csak az ismeri Indiát
keresvén, e sárgolyó
golyó voltában bízó
Nagy Hajós – ő, gondolom,
ily fényességes vakon
vitorlázhatott talán
a csöpp Santa Marián,
mint én, partjaid felé,
új világom, emberé:
körbejárni, büszkevad-
szelíd hegláncaidat-
rónáidat látni vágyón
– én emberi új világom –
s föltérképezni; – hiszem:
ily bolond-szépségesen
vitorlázhatott a Nagy
Hajós hú felhők alatt,
mint én, partjaid felé,
új világom, emberé,
hullámodon, végtelen
zene, zene, őselem.

MOZART

Ó, vidámnak, mert fiatalnak
lenni s maradni, szomorún is
és megvénült-fiatalul!
kacagni, míg a kacagás
titokban zokogni tanul!
játszani – s a játék titokban
holt-súlyossá komolyodik:
megrendeltként szabadnak lenni
a legutolsó hangjegyig!
– Nehéz volt? – bekopogtatok,
gondterhelt élő, víg halottnál.
– Azt akartam: a világ
észre se vegye, hogy fáj.

HONEGGER

(II. szimfóniájához, 1940)

Akivel elbánt a bánat,
adhat-e örömet másnak?
Szerezhet-e szégyen nélkül
szarvakat az elmúlásnak?

Kísérsél csak, visszajáró,
halotthangú *ostinato!*
Ne hagyd magad, megkísértett,
ne hagyd, “földiekkel játszó...”!

Világ hangját hanggal győzni,
segíts holtalan időzni,
és a reményt, amíg lehet,
tíz-húsz évvel megelőzni.

HÁRMASVERS

(Derkovits Gyula, 1894–1934)

I. PIHENŐ A PÁZSITON

II. A VILÁG DOLGAI

III. KÖNYÖRGÉS TÜRELEMÉRT

Itt fekszem, szendvics-ember: hátamon a föld, mellemen az ég,
reklám a rideg úrben, rettegés ég-föld közötti világomért;
ha embernek – tán uzsonnának is beválok, kenyérnyi föld
karéjnyi ég között –

– Jó étvágyat hozzám, emberek
(lám, már csak ez hibádzik!) –
mint önnön vérei Dózsából: egyetek,

lássatok hozzám, s én is magamhoz, hisz nemcsak vérei,
Dózsa is harapta önnönmagát – –

Ó, ha egyszer oly burjánzó képzelettel látna a boldogság-
csiholáshoz, mint ahogy eddig a szenvedéseket gyártotta
a világ!

A világ, mely magával gondolni még sohasem érkezett,
míg élni kellett vagy ölni kellett vagy halni kellett –
míg máig, hozzánkig: egy folyamba nem torkol-
lottak az érdekek –

A világ, mely kristályokra bontja önmagát, hogy gondolkodni
megtanítson,

és látni és hallani, s ha aludnánk, süket-vakokra:
ránk pirítson,

hogy vegyük kézbe, ízleljük-lássuk-tapintsuk a magát
szülő anyagot,

a magát sokszorozó értelmet, a földet mímelő csillagot,
a csillagot mímelő Földet, meleg vacsora negatívját,
könyvet tanuló kezét,

akrobatákat, kik hencegetnék, de csak didergetik levegővel
fölfűjt bicepszüket,

a zúzmara-pillanatot, mikor elrobog melletted a sínen a meleg,
golyó elé araszoló koponyát, halszemmé kövült rémületet –
kitapintani a világ tárgyai közül a nem-feledést, mely több,
mint az emlékezés,

kitapintani a lázas idő pulzusán a leendő egészséges
érverést –

eléd tülekszenek a dolgok, s hiába térnél ki, ha nem
térnek ki ők;

s elhallgatni mindezt: a legsúlyosabb bűn a bűnök között.

Légy hát türelmes. Kérj hát türelmet a köréd türemlő
felismeréstől,
s annyi kis nyugalmat; amennyi kell a megismeréshez, s oly
borzasztó kíváncsiságot, mint azé, aki halálba készül;
mert holnapok alapját ásva temeted a mát – más
úgysem tehetsz –: ezért vagy kíváncsi arra, ami volt.
Hátha megtudod végül: mért szép, ha növekszik, mért szép,
ha fogy a hold.

KIÁLLÍTÁSON

Nagy Albertnek

Ki szűknek érzi a mindenséget:
teremt.
így szokik a föld a rendhez,
Földhöz a Rend.

Bolond festő, hát ilyen fénytelen-
színtelen a világ?
Ezért súrolták-csiszolták
évszázadokon át?

Hát igen: add azt, ami van, ahogy van,
hallihó nélkül, mellveretlenül:
mert minden többet jelent, mint ami,
hisz semmi sincs egyedül.

Bolond festő, te jól tudod,
hogy nincs, sosincs közöny,
hogy Napok égnek minden szemben,
minden utcakövön,

s csakugyan ilyen szürke, seszínű
ez a mégis-derűs ég!
Ideje, hogy a világ megtanulja:
mi az egyszerűség.

Ki szűknek érzi a mindenséget:
teremt.
így szokik a föld a rendhez,
Földhöz a Rend.

A FEKETE FESTŐ

Szíveket kever a fekete festő,
kés az ecsetje, szívemet metsző.

Csillagos égbolt baljában a paletta,
ördögfiókák viháncolnak alatta.

Homloka árnyék, árnyéka eltölt.
Néha úgy érzem: maga az ördög –

ha lenne ördög. S mert isten sincsen:
hús-vér ördöggé őt magam teremtem.

Szíveket kever a fekete festő,
kés az ecsetje, szívemet metsző.

Palettájáról csillagok csorognak:
szikrái szívemnek s fekete viharomnak.

Halottá rajzol, s levakar, hogy élhessek,
indulatomon a féket hogy oldjam meg,

s nyugalmamon is. Fújok lusta füstöt,
füstté fúvom a fekete festőt,

csak így lophatja – tiszta szemem hogy meglásd –
szívembe, szívedbe, szívünkbe a föloldást.

BOLYAI JÁNOS VÁSÁRHELYÜTT

Kis szarka város, lábam nyomát
csókolni érdemtelen:
fojtó köldökzsinóroddal végre
hagyj békét nekem!

Szűk utcák, léptem szorítók
– ki mehet itt a fény felé?! –,
tudjátok, hány rőf muszlinnal söpört
ittjártakor Toldalaghiné,
felsőbbekről pedig elég, mit elszaval
apám, a planétás papagáj,
fényévekről, ellipsziszekről –
csudakéj, csupa báj!

Kis szarka város, ablakom se lásson!
Inkább az udvari szemetet!
Tűzfalal, farral fordulok feléd –
úgyis csak leokádod, levizeled.

Isten? – göcsörtös, korcs fantázia:
a lehetőségek közül
legsilányabbat választó! – Teremtő?
Vérszegényen és istentelenül!

Teremtő? – Én – és jobban, mint ő! –
teremtek, ölvé őt! –
Mi több – nem emelek kalapot
a sarki mészáros előtt.

BARTÓK AMERIKÁBAN (I. változat)

Milyen széles az óceán
annak, ki hazagondol –
s rossz hír számára mily rövid az út.
S százszor jajabb annak, ki már-már gondolkodni se tud
a gondtól.
Jaj neked, hús-vér idegen! –:
szerves gép itt az ember – –
 próbáld szeretni – hisz mégis az a dolgod –
 nem kilóra mért szerelemmel.

*

Hova vetemedtél
hova vetemedtél
szivárvány havasról
szivárvány havasról
tűzre te vettettél
hamuvá vedlettél
mint jó Rádúj Péter
szöme mönyecskéje
románul Marinka
magyarul Margitka
ifjú Rádúj Péter
szöme mönyecskéje
románul Marinka
magyarul Margitka

*

Jaj istenem a világ
kinek szoros kinek tág
jaj de szoros a világ
csontig hatol velőt vág
hogy kitágul a világ
ha egyszer jobb időt lát

*

Dolgos állat az ember,
így bírja ki magát,
lesz még célszerű is
az agyontervezett világ,
mindennek oka s célja
s valami haszna van,
a jövő alaprajza
az arc ráncaiban,
emez már föld alá nő,
amaz csillagokig – –
– Komponálni? Lehet még?
De hát az ember dolgozik.

Körösfői lányok,
mármarosi románok,
sátron sívó arabok,
kunyhón tengő törökök:
hogy a nóta régi
s hogy mindig új: így örök –
egy nyelven szól az mind,
magyarul, románul,
s ki más értené, ha
nem Bartók tanár úr?

*

“GYÖNGEITEKET
NE HÁNYJÁTOK
A DISZNÓK
ELÉ
HOGY MEG NE
TAPOSSÁK
LÁBAIKKAL,
ÉS
FORDULVÁN
MEG
NE
SZAGGASSANAK
TITEKET.”

(Máté, 7:6)

Estélyiben-frakkban
urak-hölgyek, hölgyek-urak.
Zongoraszónál szebb
zongorafödélén a lakk,
gyemantbolygók keringenek,
csiribirivalcer –
pucér füleknek szól,
veszett ez a hangszer!

*

Kicsi ember, tudsz e
szépeket hazudni,
szép álságot hinni?
Van-e erőd: utolsóig
minden poharat kiinni?

*

Kin veszed meg végül,
hogy nem alhatol?
Ten bűnöd az is, ha
megszaggattatol.

Sikongathatsz nyersen, mint a dzsessz,
vijjogtathatsz vonósokat,
doboghatod a végtelen
szinkópás ritmusait,
csobogó fényakkordok
gyöngyözhetnek ujjaid alól –
mit számít a kőfűlűeknek!

Köpj rájuk – másként nem megy.
De senki se tilthatja meg,
hogy néha fájjon kegyetlenül.

*

Fáj az otthon, ki megtagadott.
Fáj az otthon, a megtagadott.
Halál elől meghalásba menekül, aki él –
út-e az út, mely nincsen?
Kevés helye az életnek ott, hol túl sok a vér,
kevés helye az embernek, hol túl sok az isten.

*

Akit sorsa meg akar tartani:
sírigran-reményben ég el.
Akit sorsa el akar veszteni:
megveri tehetetlenséggel.

*

Gond a pénz is, míg szabadságot ad,
gond a csönd is, ha nincs.
Hogy mindent megértesz, ne áltasd magad,
a lélek végül rád pirít:
hisz nem olyannak ismer, ki az alázatra is ráér
körümfeketényi szabadságért.
Mert a lélek, a lélek, a lélek
már semmiségnek örülni sem áttal –
már semmiségnek örülni sem áttal –
ó, boldogság az is,
ha Mount Vermontban barátságot kötsz egy cicával.

*

Marinka, Margitka,
hamvasság hamvvedre,
ajkadból rózsa nő,
rög tapos kezedre,
jó Rádúj Péternek
szöme-szép-mönyecske,
Marinka, Margitka,
hamvasság hamvvedre.

Tűz – víz – föld – ég
Basa Pestát megölték
fü – füst – zöld – kék
tűz – víz – föld – ég
Basa Pestát megölték
tűz – víz – föld – ég
fü – füst – zöld – kék
hívó hűség –
a természet zenévé szerveződik
figyeljeteK
hangjaira
dúdol a mélybarna szemű
itt csak Mr. Bartók
amerikaiak közt egy európai
felhőkarcolók közt az elemek
rokona.

*

Könnyel áztatott, jajszóval sulykolt idegeken
világot lépik az értelem –
aj –
múló élet múlhatatlan hangjainál
pusztuló vörösvértetekben gondolkodik a halál.

*

Értetlenül él-hal, ha ki az érzelmek dialektikájához
nem ért.
Sajnálhatod a hím-nős fajokat kettős, tehát
kettőzött magányukért,
kik sosem tudják fölfogni, hogy az élet, a – mert
hisz meghalunk – reménytelenül szeretett:
egymásra-utaltság – s az egymásra-utaltság leg-
magasabb fokon szervezett formája a szeretet.

*

Minden előre ezer halál jut –
könnyezik a kő is,
a borzalom napjaiba
belefárad az idő is.

Éjnek zuhogó titkát
engeszteli a nap.
Ki messze fényekig ellát,
az boldogabb.

Dolgos állat az ember;
a cél: remény is egyben.
Így hát a félt halál sem
oly kérlelhetetlen.

Az a boldogabb s fájóbb,
Már nem áltatja semmi,
Unokák szeme tükrén
jó lesz elpihenni.

*

Sok csillagot túlélés –
s ha hisszük, neked is hisszük el,
hogy nem azért, mert a vég közel.

Az étellel ekvivalens reményt
– mely mindegyikünk asztalán
jelen lehet naponta (hisz
kenyér-só magában kevés) –
haszonnal esszük akkor is,

ha meg sem köszönjük talán.

*

TÉRKÉP AZ ÉRTELEMRŐL

I

Moldva dombjai közt, az aszú télben
robog a kocsi.
Csillagok az értelem egén
– bór csak gyárkémények tetején –
világlanak, mint a remény;
s mennyi vágy,
mennyi izgalom,
mennyi energia körötte!
Lebegek: sodor e céltudatos áradat.

Enyém vagy, téli táj,
köszöntöm benned magamat:
azt, aki szándék szerint mindig is voltam,
s most megszülettem áltálad.

II

(A iași-i antibiotikum-gyár dolgozóinak)

Friss szemek, friss karok
viselik egészségem gondját,
intésüket lesik a streptomyces-gombák.
Friss szemek, friss karok!
Negyedszázadra rúgó éveimmel
itt én öregnek számítok.
Suttyó legények, csitri lányok
vették át a staféta-fáklyát:
a tudását, szorgalomét,
a felelős öntudatét –
nincs oly munka, bármi nehéz,
hogy fáradttá dermedne a kéz,
kedvetlenné az ész –
ember s természet örök harcát
mindig megszerzi vígsággal-fantáziával a fiatalság.

Öreg város,
bár évszázadok, emlékek dísze földjön –
tiszteld fiaidat,
hogy hosszú életű légy e földön.

III

Egyre távolodom.
Ráncok térképe homlokomon;
– sajátom, de közhasznú érték,
hisz itt a boldogság a lépték;
száguldjak kilométereket:
otthonom hűn követ –
otthonra így találok bárhol,
így lesz viszonylagos a távol,
így lesz az otthon abszolút
és így lesz pihenő az út, –
hisz minden emberhez, kit útba
ejtek: vérségi kötelék fűz –: a munka.

És várom leveled:
mit csinálnak a gyerekek?

IV

Hullik a hó, hulladozik,
Suceavától Nagykárolyig.

A Keleti-Kárpátokon
felhő ül az országúton.

Az ég mosolygóvá kékül:
utazóknak tisztességül;

így köszönt – ki nem érti meg? –
Sóhajtozó szerpentinek

izgalmunkat hűtik-fűtik,
amíg végül előtűnik

pilinkélő, cseprő-gyatra
havak mögül Dorna-Vatra.

V

(Dúdoló, úton, este)

Hamar reánk sötétedett,
fényesítjük a fényeket.

Ringatgat a holdvilág –
hallgat a hó: holt virág.

Hó alatt csírák neszeznek:
zálogai szerelemnek,

mely tavasszal újuló
életet csempész a hó

helyére – tél hidegén
is átizzik a remény! –

Dúdolok, a kerekék
diktálják az ütemet –:

“Fehér fuszulykavirág” –:
holdvilág is napvilág.

Dúdolok, a kerekek
diktálják az ütemet –:

“Fehér fuszulykavirág” –:
körém simul a világ.

Dúdolok, a kerekek
diktálják az ütemet,

dúdolok –: “Áll a hajó...”
s vígan: otthon lenni jó.

Hozzám bújnak a fények,
követelik, hogy éljek.

Jo egészséget kínál,
magához ölel a táj,

hozzám bújik az esztendő:
van melegem elegendő.

VI

Akár egy halom hasított fa,
hever egymáson a világ.
(József Attila)

Az emberi sorsok
összefüggő rendszerében
minden egyéni boldogság
a társadalmat dicséri.
A szabadság kérlelhetlenebb,
mint a tankok.

Vér-színű osztályharcokon,
gyász-színű szolgaságon túl hogy megmaradtunk:
azért volt, mert a rosszban is
az elképzelt jóhoz igazodtunk.

Az emberi sorsok
összefüggő rendszerében

ki-ki a maga
boldogságából építi föl
társadalma sorsát.
Munkám van, hát boldog vagyok.
Helyem van benned –
helyed van bennem, szívemnyi ország.

BALLADA ÉJJEL

Ez az éjszaka hány ezredik?
hány ezer másodperc van reggelig?
hány ezren gondolnak értem? velem!
mért sebez, ha paizs a szerelem?
paizsom ellen mért nincs fegyverem?

Szeretnék élni 2000-ig.

Békét a csönddel kötni ki tud?
Álmodd már álmom, ne csak aludd,
csecsemő bolygó! – Merre sodor
az idő? eljutok oda, ahol
az anyag létformája a mosoly?